

APLICAȚII PRACTICE ALE TEORIILOR ÎNVĂȚĂRII I

Lect.dr. Ioana Dârjan

Personalitatea

- Personalitatea umană - ansamblul de elemente, trăsături, aptitudini, motivații și roluri caracteristice fiecărui individ.
- fiecare personalitate are o notă particulară, deoarece personalitatea depinde nu numai de elementele din care este constituită, ci și de modul în care elementele respective sunt organizate și ierarhizate.
- G.W. Allport - personalitatea este formată dintr-o serie de trăsături comune, dar și dintr-o serie de trăsături individuale, care derivă din modul în care sunt organizate elementele sistemului.
- Structura personalității. Personalitatea umană este rezultatul colaborării tuturor factorilor morfologici, fiziologici, psihici, cognitivi, afectivi, motivaționali și volitivi care reușesc să dea naștere unei structuri integrate, completată/acompaniată de sentimentul de sine, care ne distinge de toți ceilalți indivizi.
- Dar personalitatea nu este numai rezultatul colaborării structurilor organismului, ci și a influențelor pe care mediul le are asupra organismului în cadrul jocului pe care acesta trebuie să îl susțină cu mediul. Iar în cadrul jocului pe care trebuie să îl susțină cu mediul, personalitatea trebuie să dea dovadă nu numai de unitate, de stabilitate și de consecvență, ci și de plasticitate, de flexibilitate și de adaptabilitate pentru a putea supraviețui într-un mediu foarte variabil și de multe ori chiar foarte ostil.

DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII UMANE

- Personalitatea reprezintă un pattern relativ stabil de reacții cognitive, emoționale și comportamentale
- Personalitatea nu este, ci devine, se construiește de-a lungul vieții
- A. Nivel biologic – proces de dezvoltare fizică, morfofiziologică și biochimică a organismului uman și a subsistemelor lui;
- B. Nivel psihic – constituirea și perfecționarea continuă a unor structuri și mecanisme psihice (proces, funcții, însușiri, capacități etc.), în vederea adaptării optime la solicitările mediului și determinând dezvoltarea, structurarea personalității;
- C. Nivelul social – reglarea conduitei, comportamentelor, în raport cu valori culturale, norme și reguli sociale, în vederea adoptării comportamentelor acceptabile social, elaborate și instituite de către societate.

Teorii inneiste, ereditariste – pesimism pedagogic

Teorii ambientaliste, ambientale – optimism pedagogic

Teorii interacționiste și constructiviste – realism pedagogic

Dezvoltarea personalității umane

- Este Un proces de formare și re-elaborare continuă a unor structuri și mecanisme psiho-comportamentale
- Se sprijină pe premisele/datele ereditare;
- Este modelată de factorii din mediul social;
- Este ghidată de către educație;
- Se desăvârșește prin activitatea de învățare a individului.

În plan educațional, aceste realități solicită:

- ❖ Organizarea activității educaționale în conformitate cu particularitățile și cerințele nivelului actual al dezvoltării psihice a educabilului;
- ❖ Respectarea particularităților de vârstă și ale nivelului de dezvoltare ale educabilului;
- ❖ Abordarea diferențiată, individualizată a elevilor în activitatea didactică.

COMPONENTELE PERSONALITĂȚII ELEVULUI

Personalitatea poate fi definită ca un patern cognitiv, emoțional, comportamental și biologic distinct al unei persoane care:

- (a) îi definește stilul personal (temperament, aptitudini)
- și
- (b) îi influențează interacțiunile cu mediul (caracterul, atitudinile).

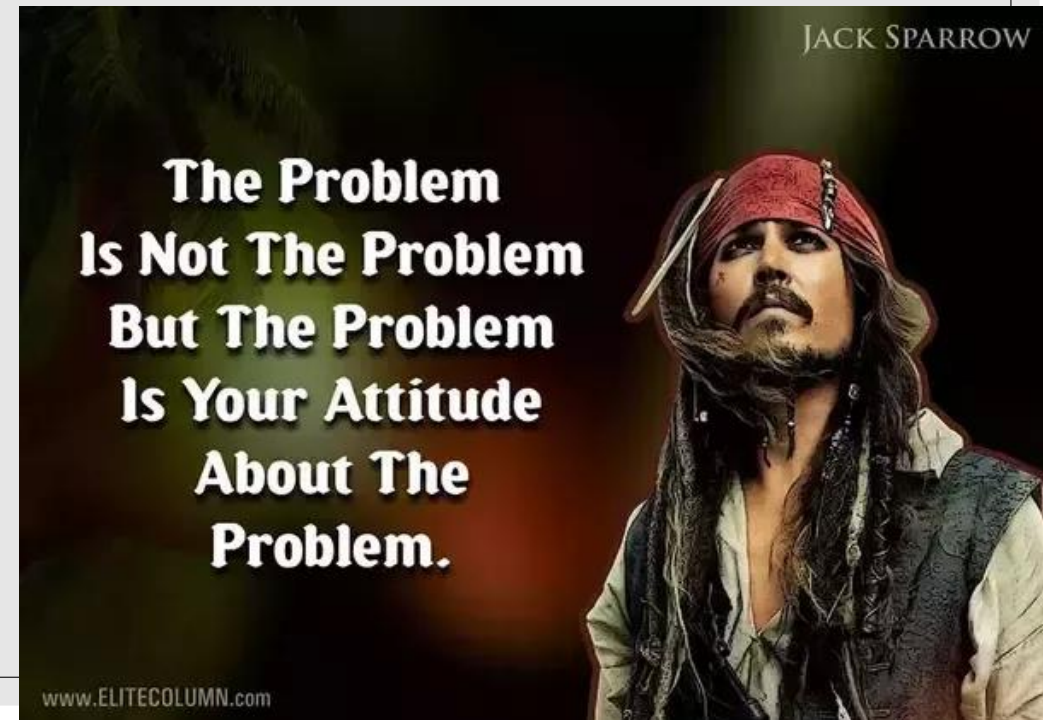
COMPONENTA COGNITIVĂ a personalității

- Nivelul cognitiv vizează diversele modalități de operare cu informațiile și cunoștințele dobândite pe parcursul vieții.
- categorii de informații/structuri cognitive: convingeri, atribuiri, evaluări, decizii, teorii, asumptii, expectanțe;
- tipuri de informații: informații despre sine, informații despre ceilalți, informații despre lume, societate, informațiile despre înțelegerea modului în care funcționează psihicul uman (metacogniții), informații despre viitor etc.
- Gândurile, atitudinile, convingerile mediază comportamentul și emoțiile
- Modelul ABC cognitiv

Distorsiuni cognitive

- Suprageneralizarea
- Gândirea dihotomică de tip alb sau negru
- Personalizarea
- Saltul la concluzii
- Catastrofizarea sau deformarea selectivă
- Abuzul de "trebuie"

Pe oameni îi tulbură nu lucrurile, ci părerile lor despre lucruri (**Epictet**, 55-135 AD)

Dimensiunea cognitivă a educației

- Nivelul cognitiv: modalități de operare cu informațiile și cunoștințele dobândite pe parcursul vieții.
- Tipuri de informații: convingeri nucleare, convingeri intermediare (atribuiri, reguli, asumptii), evaluări, decizii, teorii, expectanțe
- Categorii: informații despre sine, informații despre ceilalți, informații despre lume, societate, informațiile despre înțelegerea modului în care funcționează psihicul uman (metacogniții), informații despre viitor etc.

COMPONENTA EMOȚIONALĂ

- Emoțiile sunt trăiri subiective, care rezultă din acordul sau discrepanța dintre expectanțele unei persoane și realitate.
- Ele constituie componenta fenomenologică a personalității, care este asociată cu cogniții, manifestări comportamentale, reacții fiziologice.
- Afectivitatea negativă în școală: tulburările de tip anxios, depresia, tulburările comportamentale
- Afectivitatea negativă este consecința unor reprimări emoționale recurente și se manifestă cu precădere prin: anxietate, depresie, iritabilitate, frustrare, senzații de disconfort.

COMPONENTA COMPORTAMENTALĂ

Avantajele descrierii unei persoane pe baza comportamentelor:

- - descripțiile sunt mult mai specifice și mai detaliate;
- - permit intervenții mai țintite;
- - promovează individualitatea subiectului: unii sunt mai amabili într-un fel, alții în alt fel; unul este anxios într-o situație, altul în alta

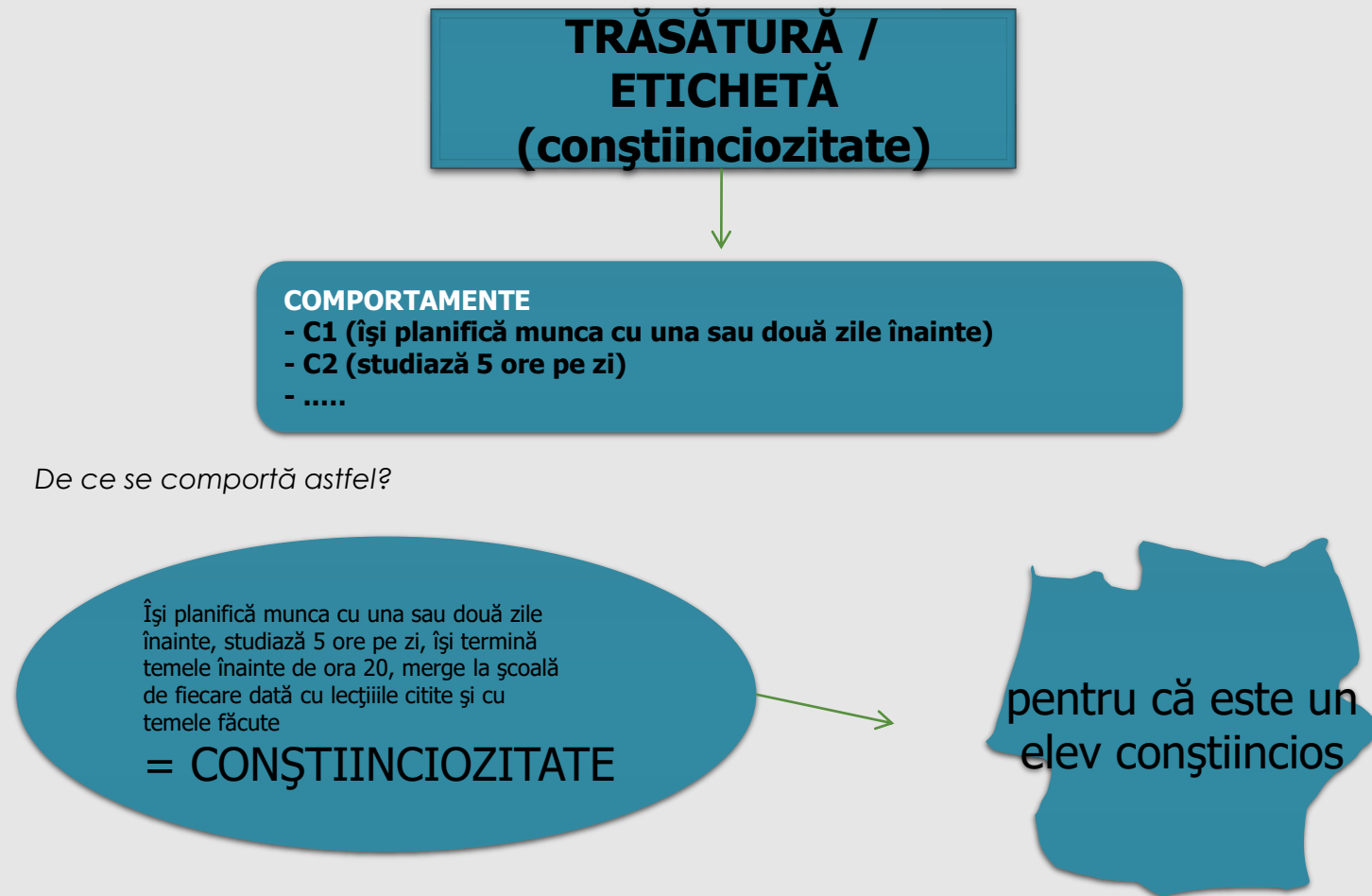

Fig. 1. Relația circulară trăsătură –comportamente
Explicație tautologică

Dezavantajele etichetării

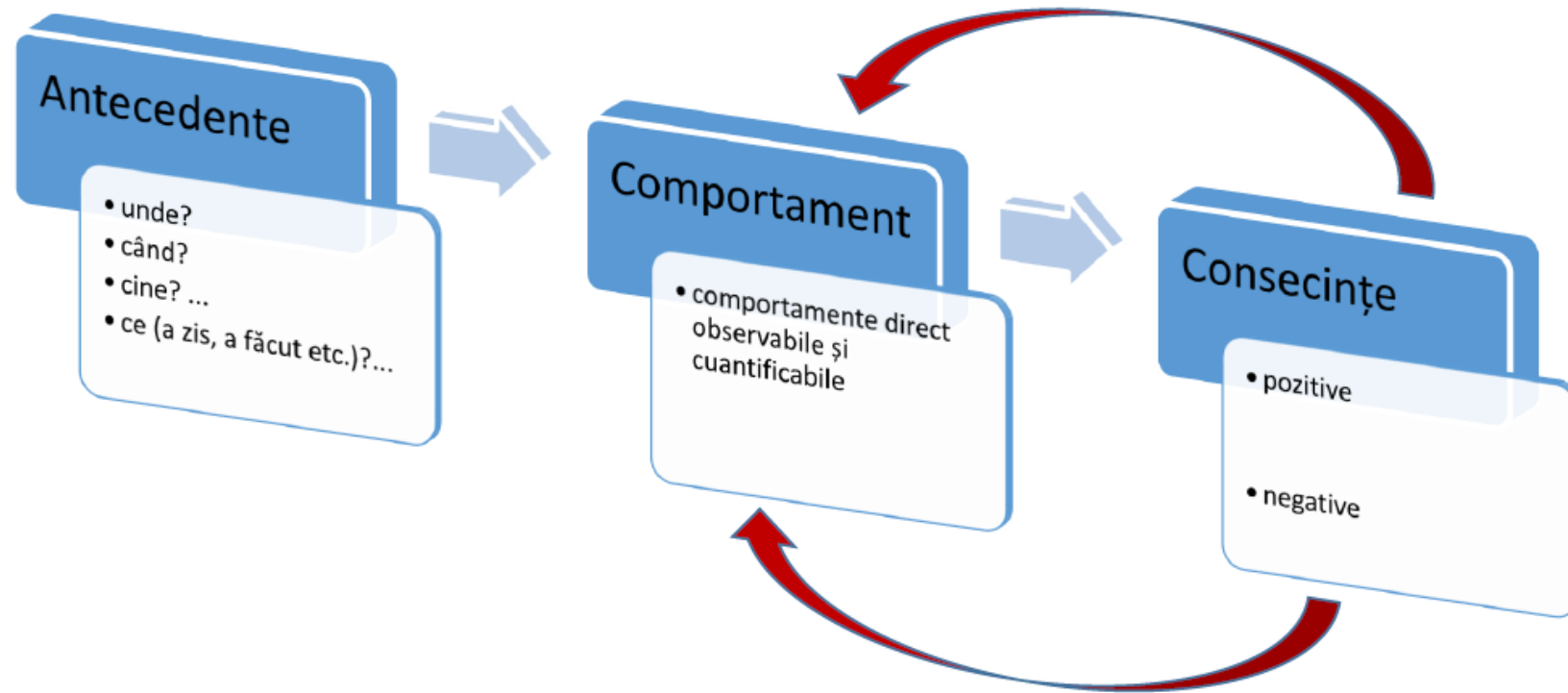
- (a) comportamentele umane au o cauzalitate complexă, iar simpla lor etichetare nu este suficientă pentru identificarea soluțiilor necesare rezolvării unor probleme de viață bine definite;
- (b) saltul de la comportamentele specifice la o trăsătură de personalitate nu oferă decât pseudoexplicații pentru comportamentele aferente (explicații tautologice, circulare);
- (c) pentru a explica un comportament este important să se urmărească relațiile funcționale dintre variația comportamentului și antecedentele sau consecințele care produc variația (analiza funcțională a comportamentului, modelul ABC al comportamentului);
- (d) explicații tautologice, cerc vicios;
- (e) a nu ști nimic despre cauze, antecedente, motivații și funcții ale comportamentelor face ca abordarea educativă, disciplinară sau terapeutică să nu dețină informații vitale, să fie ineficiente sau dăunătoare.

Efectele negative specifice fenomenului etichetării elevilor de către profesor

(Băban & Mih, 2001)

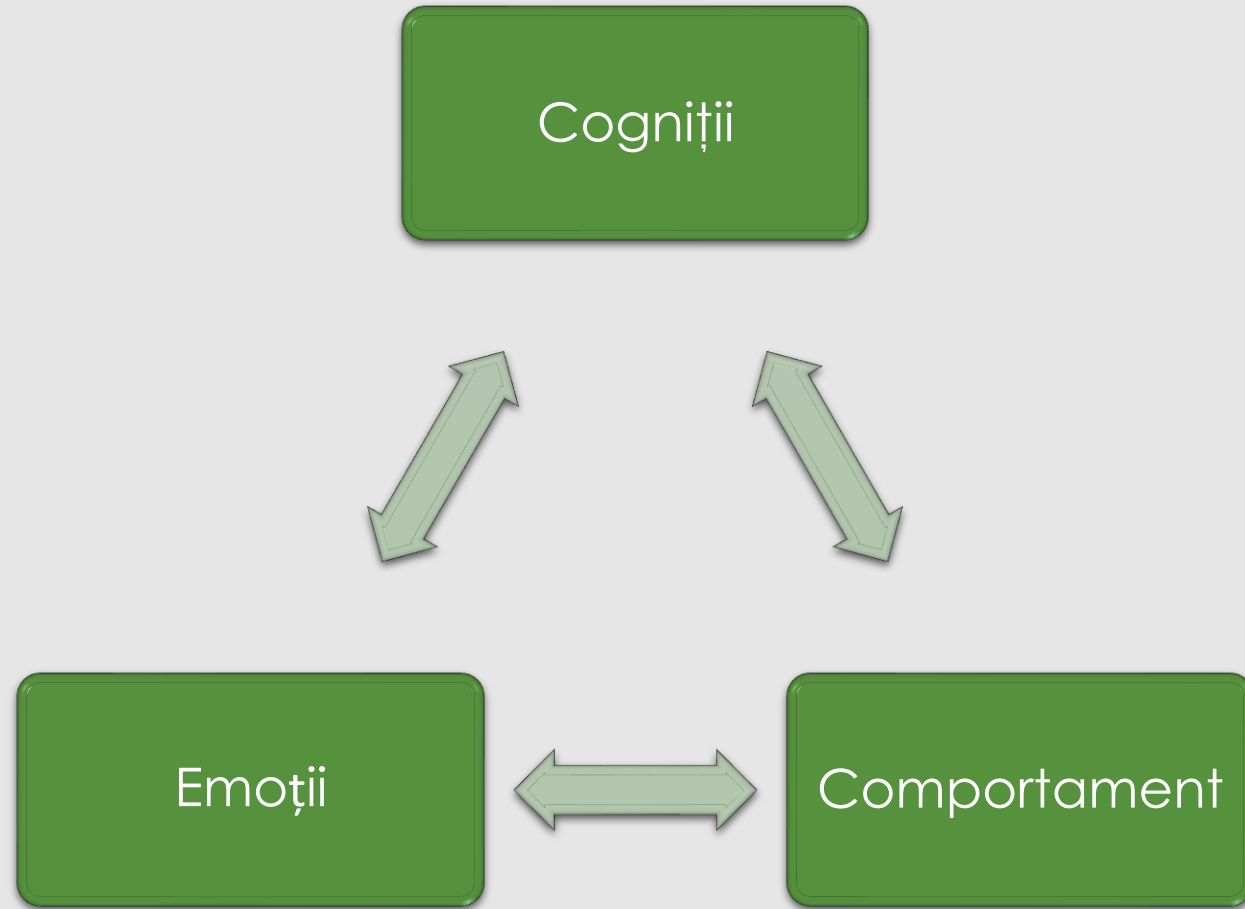
- *întăresc comportamentele dezadaptative;*
- *atribuie anumite roluri – (ex., indisciplinatul clasei" se identifică cu rolul, și –l asumă și se va comporta corespunzător rolului)(profeția auto-îndeplinită, Merton);*
- *reduc atât șansele de dezvoltare personală, cât și motivația de schimbare;*
- *favorizează apariția biasărilor - Rosenthal & Jacobson (1968) (efectul Pygmalion, efectul de halo).*

ABC comportamental

Posibile funcții ale comportamentului:

Modelul tridimensional a lui Lang

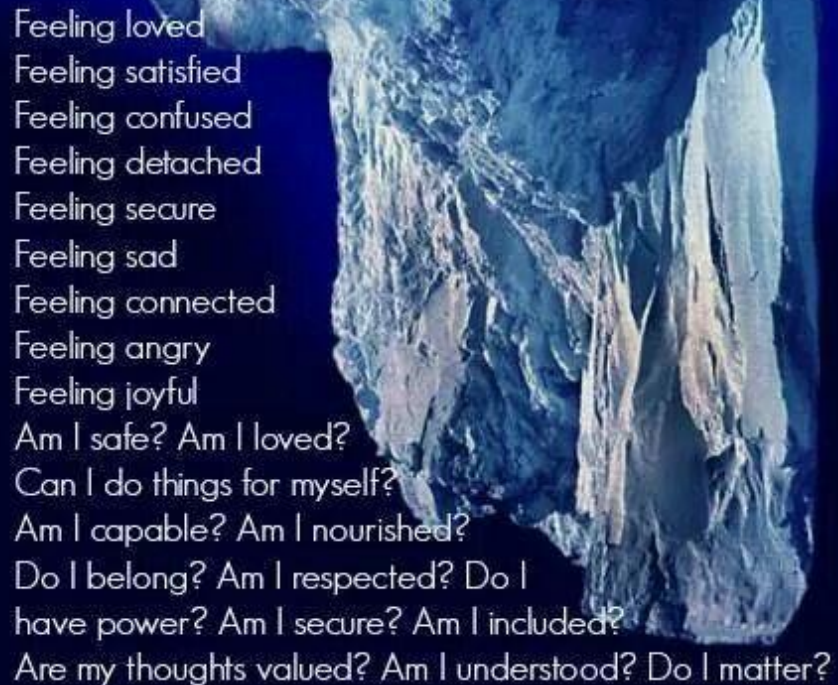

Comportamentul este un **simptom** al percepțiilor, cognițiilor și emoțiilor noastre.

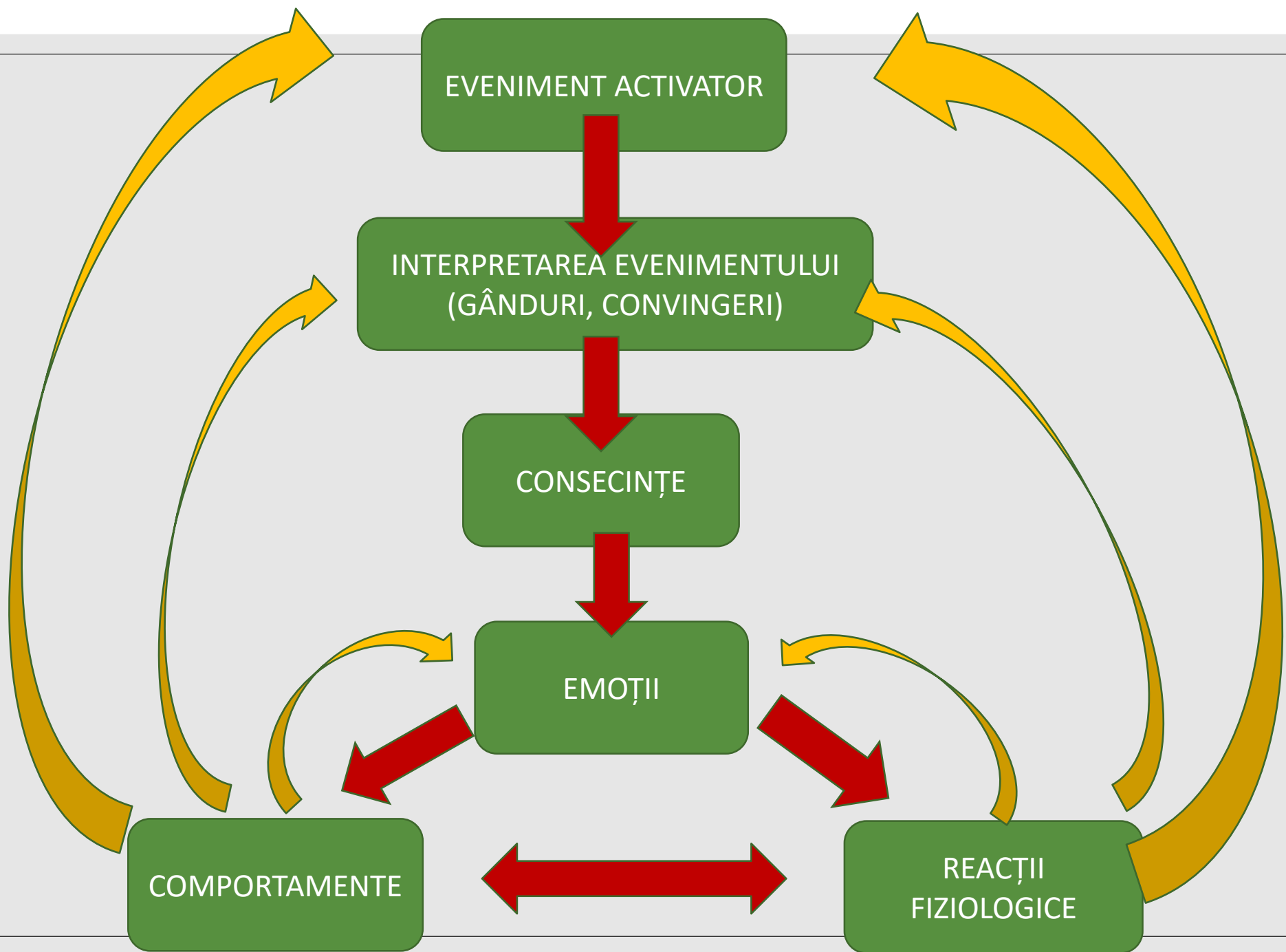
A Child's Behavior is an Iceberg

What you see:

Feeling loved
Feeling satisfied
Feeling confused
Feeling detached
Feeling secure
Feeling sad
Feeling connected
Feeling angry
Feeling joyful
Am I safe? Am I loved?
Can I do things for myself?
Am I capable? Am I nourished?
Do I belong? Am I respected? Do I
have power? Am I secure? Am I included?
Are my thoughts valued? Am I understood? Do I matter?

(What's really going on)

CONCLUZII

- Procesul continuu de modelare a personalității umane este rezultanta interacțiunii susținute a factorilor genetici și factorilor de mediu.
- La construcția personalității participă structuri biologice, comportamentale, cognitive și emoționale, aflate într-o perpetuuă interacțiune.
- Caracterul dinamic al dezvoltării personalității copilului și elevului derivă inclusiv din elementul cel mai stabil al acesteia, temperamentul.
- Comportamentele elevului au o cauzalitate complexă, iar simpla lor etichetare nu este suficientă pentru identificarea soluțiilor necesare rezolvării unor probleme emoțional-comportamentale survenite în procesul educațional.
- Este necesară identificarea relațiilor funcționale dintre variația comportamentului și antecedentele sau consecințele care produc această variație.